

sto u uglu

Ijupčo siljanovski

Jedno nedeljno popodne. Sa novinama u ruci, kao i obično, Tič ulazi u kafanu *Miran brak*. Najlepše trenutke svog osamljenog momačkog života proveo je ovde, pa kao po nekoj inerciji svraćao je i sad, po već ustaljenoj nameri da sedne za sto u desnom uglu sale, u savršenoj tišini, narušavanju jedino zujanjem velikog frižidera pored šanka, uz kafu i cigaretu da pročita najzanimljivije članke u novinama i da reši nedeljne mamutske ukrštene reči.

Ništa neuobičajeno. U sali je vladala savršena kafanska tišina. Kelner, njegov stari poznanik, dremljivo ga je pozdravio i posle nekoliko minuta doneo mu kafu. Bez reči se vratio za šank i produžio da drema.

Baš kad je pozeleo da otvori novine, pa da se udubi u čitanje, desilo se ono što nikom nije u *Mirnom braku* tokom poslednjih desetak godina.

U salu ulazi gost. Odista, čudno, Kafana *Miran brak* ima svoje redovne mušterije i, tako reći, svi se pridržavaju »kućnog reda«, iako on ne postoji ni na kakvoj hartiji, i svi ga vrlo poštuju. Znalo se kad ko dolazi. Tič je imao svoj »termin« (ukoliko nije bolestan ili negde na putu) striktno u nedelju, od 15 do 17 časova, a u obične dane od 17 do 21 čas.

Gost je očigledno bio došljak. U T-u, malom gradu, svako je znao svakog, a novodošavši je Tiču bio potpuno nepoznat. Zbog toga je odložio novine na sto i zamislilo se.

»Sudeći po držanju, ne izgleda kao trgovački putnik. Deluje nekako preplašeno, nervozno. Eno, odabrao je sto u levom uglu sale. Nestrpljivo očekuje kelnera. Kladio bih se da će naručiti žestoko piće«, razmišljao je Tič, pogledajući diskretno u gosta. Odista, kelner je doneo vinjak i Tič je tiho slavio malu pobedu svog poznavanja kafanske psihologije.

»Ovaj će se natreskati, tako mi majke, i to za kratko vreme«, brzo je konstatovao Tič, videći kako gost dvaput prazni čašu s vinjakom.

Zaista, za nešto više od onog vremena što mu ga je Tič dao, gost se napio kao niko. Platilo je kelneru i, teturajući se, izašao iz kafane.

Uzbuđen Tič više nije mogao da čita. Kafu mu se ohladila i, nemajući šta da radi, ispio je s gađenjem.

Nalaktio se na sto i, stavivši lice među dlanove, potonuo u duboka razmišljanja.

»Čudno, to isto učinio sam i ja. Na samom početku. Izabrao sam SVOJ sto, sto u desnom uglu sale. Isto to učinio je i neobičan gost, samo s tom razlikom što je rešio da sedne za sto u levom uglu sale. Do tad smo bili jednaki u strahu koji nas je terao da odaberemo busiju, zaštitu zaleđa, mesto s koga se može imati na nišanu cela sala.

Potpuno sekundarna, u ovom slučaju, je razlika što ja pijem samo kafu, dok se gost opredelio za vinjak. Verovatno da se rešio na takav korak zato što su ga vodili neki njegovi silni uzroci. Ovde treba da se objasni ono primarno: izbor stola u uglu. Zašto?

Zbog sigurnosti. Dobro. Ali šta prethodi toj sigurnosti, ima li ona neki dublji koren? Otkud to nepoverenje prema čoveku koji nas opkoljava, pa čak i onda kad nije prisutan fizički, kao danas, na primer. Kad je on ušao, u sali nije bilo nikog, osim kelnera. A kelner ovde ne igra ulogu za-

strašivača, svakako. Rekao bih, sasvim slobodno, za većinu gostiju on je isto što i deo kafanskog inventara. Postoji odgovor i za ovo: predosećanjem da će u salu uskoro početi da dolaze gosti, uslovljen je moj izbor (što je već navika) da sednem za sto u uglu.

Ali koreni, burazeru moj, koreni svakako nisu toliko plitki, ovovremeni. Tu je, neizostavno, zapetljana istorija. Jer, čak i kad bi se navedila osamljenost, ipak ne bi bili objektivni. Zamisli, na primer, jednu kafansku salu. Sve je puno, sem jednog stola u uglu i jednog u sredini sale. Sad nek uđe jedna vesela družina, brbljiva grupa ljudi. Pa da vidim za koji će sto da se opredeli. Zar je ovde potrebna sumnja. Sve se zna, onaj u uglu, ipak. Usamljenost je samo jedna od naslaga kroz koje prolazi koren koji je uslovio izbor. Da.

Postoji vreme naših dalekih predaka, vreme kad su sišli s drveta u potrazi za hranom. Zašto da ne? Zar je malo opasnosti vrebalo na zemlji?! Zar je instinkt samoodbrane u takvim prilikama ne jednom naterao čoveka da se prihvati toljage — grane od drveta s koga je sišao.

Ali, čekaj, Tič, čekaj. Drvo i zidovi nemaju toliko mnogo zajedničkog, skoro ništa. Ako nekako treba da se traži rešenje, tada bi trebalo da se ide na istinsko mesto — čovekovu grbaču. Ona nema oči. Baš prostor koji ne možemo da vidimo — strašan je, dubok, velik ambis, kao da je vasiona. Ona je ogromna, nepoznata, kao smrt, zašto da ne?

Tu je čvor. Zamisli, koračajući toneš u prostor i vreme svojih misli. U službi realnosti samo je jedan stoti deo tvog čula vida, koliko da ne tresneš glavom o banderu ili ne padneš u otvoren šaht. Odjednom — udarac po leđima — tren u kojem padaš u najdublji od svih ambisa. Kad bi padanje trajalo duže od trenu, sigurno bi mogao da opišeš lice smrti. Ali i pored toga ti si srećan što si se istom brzinom podigao, a neki Janko ili Petko, tvoj školski drug ili prijatelj, ceri se i u mislima tvog samrtnog uzbuđenja identifikuje se s nenadnom srećom koja je izazvana u susretu s njim.

Eto, šta ti je grbača! Uostalom, miš o Sizifu ovo najlepše objašnjava. Sizif, verovatno, i dan-današnji u Tartaru kotrlja svoj kamen, ne zbog toga što je to po volji bogova, niti što mu se to dopada. Jednostavno zato što se pred samim vrhom kamen vraća pod teretom briga koje je imao u vreme dok je vladao Korintom.

U kafani su, uskoro, jedan po jedan, počeli da se množe gosti. Tičovo iskusno oko je beležilo kako svako od novodošavših, pri susretu s ljudima u sali, ne zna šta najpre da uradi s rukama: neki su ih stavljali i vadili iz džepova; neki nepotrebno popravljali besprekornu frizuru, neki se češali tamo gde ih ne svrbi. Stalno su neki neprirodni i suvišni pokreti sledili njihovo traženje stola u uglu ili, bar, do nekog od četiri čoška u kafanskoj sali.

S makedonskog preveo Mladen Srđan Volarević

tri pesme

borislav milić

LJUBAV BEZ GRANICA

*Pljuni u svoja
Pusta
Usta
Mila moja*

*To ti možeš izvesti
I ispred ogledala
Mila moja i mala i sva od kristala
I možda češ se (moderno) potresti*

*Ama ne, ne, ne grešim
Stidljivo se smešim
Bezgranično*

*Sve te moj pusti svet voli
I kao (nepogrešivom) bogu se moli
Svoje glavom i već metodično*

SONET APSOLUTNOG I OČIGLEDNOG OČAJANJA

*Čovek je čoveku KIC
i to oduvek i od danas do sutra
a od najstarijih vremena do prekosutra
žena je ženi PIC*

*Čovek je čoveku ZNOJ
od kože pa sve do kosti
a žena ženi neće da oprost
jedna je drugoj GNOJ*

*I tako iz dana u dan
jedan je gorak a drugi slan
doživljaj i zalogaj*

*Pljuje se i psuje
i samo se svoj glas čuje
(uzimam tvoju zoru a dajem ti svoj
smiraj)*

O NEPREVAZIĐENI UŽASI I PATNJA

*Gde su ti gmazovi i reptili
zmajevi i aždaje
gde je taj slavni pas što na mesečinu laje
gde su ti gigantski gušteri i krokodili*

*Gde su ta proverena čudovišta
toliko opisivana toliko neviđena
gde je ta vrela krv i ta izbezumljena pena
gde su ta stravična poprišta*

*Dajte nam već jednom taj užas
taj za iskonsku dobrotu pravi spas
i ne oklevajte*

*Želim samo ono što gmiže
što kao plamen gorivo liže
i ne zevajte*

nikad neću

antun šimunić

GRČKA

*Ponad križeva pirejskih dokova
Praznik galeblikih krila
Sumor vode i žena
S dragim kamenjem
Iz Zanzibara
I Obale Slonovače
Drevne sjene trepere
Podno kamena brda
Gdje snivao je Byron*

*Gle! Skriven u žbunju ko nekad
U frulu sjetno svira Pan*

*U dućanu uspomena
Uplakano djevojče
U knjigu stavlja
Otkinuti cvijet*

NIKAD NEĆU ZABORAVITI

*U ulici Kalipoleos imao sam ljubav vjernu
Nikad neću zaboraviti
Vidikovac Byron (Biron)
I Akropolis u prvi sumrak ljetni*

*Nikad neću zaboraviti kako naranče se
zlate u njezinoj kosi*

*I kako
Na brdu Likabetos
Padaju zvijezde noći*

*U ulici Kalipoleos
Imao sam ljubav vjernu
U ljetno veče naranča ubrana
Potom
Stadostrasno prinijeta ustima*

*U ulici Kalipoleos
Izgubio sam ljubav vjernu
Naranču zlatnu
Nikad neću moći zaboraviti*